

DE DEBATA

‘Aan vrije tijd hang ik geen prijskaartje’

Mr. Fabriana Dwarka Panday (31), advocaat bij Prem Radhakishun Advocaten in Amsterdam-Zuid Oost, net getrouwd met Kailash Ramkalup.

Martine Goosens
freelance journalist

Zondagavond 20.30 uur. Dwarka Panday zit thuis in een met planten begroeid glazen tuinkamertje in haar appartement in Amsterdam-Zuid Oost, waar zij de Orde van Dienst zit door te nemen voor de huwelijksplechtigheid: ‘Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de voorbereiding op ons huwelijk. We trouwen twee keer, eerst in de rooms-katholieke Sint Augustinuskerk in Amstelveen en drie dagen later bij ons thuis op z’n Hindoestaans. Het kerkelijk programma begin ik nu een beetje onder de knie te krijgen, maar hoe de Hindoestaanse plechtigheden gaan verlopen weet ik niet precies. Gelukkig komt mijn schoonmoeder een paar dagen eerder over uit Suriname om mij wegwijst te maken in hun huwelijksrituelen.

Dat beide families zichzelf herkennen in ons samenzijn vind ik heel belangrijk. Daarom draag ik kleding waarmee ik het samenkomen van twee culturen tot uitdrukking wil brengen: ivoor – de kleur van mijn christelijke geloof – en rood, de traditionele huwelijkskleur voor Hindoes. Ook op de uitnodiging komt respect voor twee religies tot uiting: een citaatje uit een christelijke psalm naast een Hindoestaanse zinsnede: “Satyam, Shivam, Sundaram”, wat waarheid, goddelijkheid en schoonheid betekent. Elementen die in ons leven van groot belang zijn.

Trouwen moet één van de mooiste dingen in je leven zijn. Niet dat het leven er wezenlijk anders door zal zijn, maar alle voorbereiding en de trouwdagen zelf geven wel mooie momenten van bezinning. Ik

leid een gelukkig leven en heb een leuke baan, maar ik besef wel dat het heel anders had kunnen zijn. Mijn eerste levensjaar woonde ik in Groenenveen, de flat waarop het El Al vliegtuig is neergestort. Ons gezin verhuisde één jaar na mijn geboorte naar Suriname, maar dat nu juist die flat onder dat vliegtuig is bezweken bezorgt mij nog steeds kippenvel. Op mijn 19e studeerde ik aan de Universiteit van Paramaribo, maar omdat ik bang was voor de voor de gevolgen van de instabiele politieke situatie voor het onderwijs, besloot ik naar Nederland te gaan. Voor een meisje uit mij familie was dat wel bijzonder. Mijn moeder en grootmoeder zijn redelijk vooruitstrevende vrouwen, maar zouden nooit huis en haard verlaten voor zoiets als zelfontplooiing of ontwikkeling. En al helemaal niet zonder hun man! Ik had toen al verkering met Kailash, maar ondanks de vragende blikken ben ik toch vertrokken. Ik maakte iedereen inclusief mijzelf wijs dat ik snel weer terug zou komen. Maar ik ben nooit teruggegaan. Daar voel ik me wel eens schuldig over. Het gaat bergafwaarts met Suriname en het vertrek van een aanzienlijk deel van mijn generatie voor studie in het buitenland, heeft een *braindrain* veroorzaakt. Ik leef nu hier met Kailash, die mij dus is nagereisd, maar ik weet dat het verlies aan kennis gevolgen heeft gehad voor de ontwikkeling van Suriname.

Over bepaalde dingen kan ik mij enorm opwinden. Het vreemdelingenrecht bijvoorbeeld. Ik heb besloten er niet meer aan mee te doen, aan dat rituele dansje waarbij het helemaal niets lijkt uit te maken wat je

INSANIS

Foto's: Arnold Vente

zegt. Wanhopige mensen naar wie nauwelijks wordt geluisterd, ik weiger nog langer deel te nemen aan die wassen-neusprocedure waarmee je mensen hoop geeft terwijl je eigenlijk al op een briefje kunt geven dat het toch niet gaat lukken. Dan besteed ik mijn tijd liever aan men-

sen die je wél kunt helpen. Ik heb bijvoorbeeld een aantal slachtoffers van seksueel misbruik als cliënt, bij wie ik echt voel dat ik een rol van betekenis speel. Voor hun maak ik dan ook uitzondering op de regel dat ik thuis niet bereikbaar ben voor zaken.

In het begin stelde ik nauwelijks grenzen, nam ik alles aan, maar op een bepaald moment besef je dat er meer is dan werk alleen. Het evenwicht tussen werk en de rest van mijn leven is een thema waar ik mij heel bewust mee bezighou. Meestal begin ik pas rond 11.00 uur en werk ik wat langer door. Dat is ooit ontstaan in de tijd dat Kailash werkte van 12.00 uur tot 22.00 uur. Inmiddels heeft hij andere werktijden, maar ik heb het oude ritme vastgehouden. Ik heb alle vrijheid om mijn eigen tijd in te delen en dat is mij veel waard. Op een ander kantoor zou ik misschien meer geld verdienen, maar dat zegt mij niet zoveel. Ik verdien genoeg om van te leven, aan vrije tijd hang ik geen prijskaartje. Meer werken voor meer geld is voor mij dus geen optie. Ik heb gewoon tijd nodig om bezig te zijn met mijn eigen gedachten, om na te denken over wie ik ben en wat ik voel. Als ik mij meer zou focussen op werk, of geld of status, zou ik te weinig toekomen aan "het zijn". Ik wil voelen dat ik leef en niet vervreemden van dat gevoel. Dan zou ik namelijk niet alleen vervreemden van mijzelf, maar ook van Kailash en vrienden en familie.

Om bij mijn gevoel te komen heb ik rust nodig, en dat vind ik door gewoon een beetje te mijmeren tussen de planten in de serre. Planten geven inspiratie, ze zijn voor mij een voorbeeld. Ieder heeft zijn eigen bloeitijd, zijn eigen schoonheid. Ze groeien zoals ze groeien moeten en dat streef ik zelf ook na, niet alleen in mijn werk, maar ook in de rest van mijn bestaan. ■